

Котлярівська С.,

*здобувач Інституту державного будівництва та місцевого самоврядування
Академії правових наук України*

ДО ПИТАННЯ СОЦІАЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

Вся функціональна діяльність держави направлена на досягнення найважливішої мети - блага людини, її морального, матеріального й фізичного благополуччя, максимальної правової й соціальної захищеності.

Через особистість держава сприяє суспільному прогресу в цілому, вдосконалює й збагачує всю систему суспільних відносин. Тому найбільш незмінним залишається загальносоціальний зміст функцій держави, який формується для вирішення основних соціальних, політичних, економічних та інших завдань, що стосується інтересів всього суспільства на довготривалому історичному шляху його життєдіяльності.

Соціальна функція держави багатоманітна за змістом і обсягом діяльності. "враховуючи її значущу роль у забезпеченні нормальної життєдіяльності людей, займає одне з провідних місць"[1]. Вона повинна забезпечити соціальну захищеність особистості, нормальні умови життя для всіх членів суспільства незалежно від їх безпосередньої участі у виробництві благ. Її зміст визначається завданнями держави в соціальній сфері та проголошенні багатьох держав соціальними.

В соціальній функції знаходять свій прояв загальносоціальні вимоги держави - зняття або згладжування соціальних протиріч шляхом цивілізованих засобів їх вирішення, забезпечення людині гідних умов життя шляхом гарантування певного обсягу соціальних благ за рахунок держави, яка в свою чергу не може відсторонитися від виконання такої соціальної функції. Обов'язок держави по відношенню до людини - забезпечення мінімального обсягу її прав, зафіксованого у ст.2 Загальної декларації прав людини і громадянина (1948 р.), Європейської соціальної Хартії, Міжнародного пакту про економічні, соціальні та культурні права (ООН 1966 р.) [2].

Стаття 1 Конституції України проголошує нашу державу як соціальну, демократичну, правову. Положення цієї статті, де Україна

визначається як соціальна держава є програмними і орієнтують її соціальну політику на вирішення перспективних соціально-економічних завдань. Саме тому серед багатьох функцій держави, соціальна займає одне з провідних місць, оскільки її реалізація повинна забезпечувати гідний рівень існування та розвитку кожній людині, таким чином здійснюється соціальний захист та забезпечення різних категорій громадян.

Безперечною прикметою будь-якої демократичної держави є те, що кожен громадянин повинен забезпечувати своє існування сам. Але в будь-якому суспільстві живуть люди, які від народження, у спадку хвороби або старості не в змозі цього робити і потребують догляду і лікування. Соціальне призначення держави - забезпечення їх матеріальними благами. Україна як соціальна держава бере на себе зобов'язання по наданню допомоги громадянам які її потребують. У відповідності зі статтею 46 Конституції України кожному гарантується соціальне забезпечення за віком, у випадку хвороби, інвалідності, втрати годувальника, для виховання дітей. Проведення такої соціальної політики, яка б забезпечувала достатній життєвий рівень кожного члена суспільства, у тому числі і у випадках, коли громадянин по незалежності від нього причинам не може забезпечити себе сам, - одне із завдань соціальної держави. Найважливішою умовою його реалізації є створення ефективної системи пенсійного забезпечення, соціального страхування. Але, звертаючись до нашої соціально-економічної дійсності, доводиться констатувати низьку ефективність діяльності держави в цій галузі[3].

Важливим компонентом соціальної функції є забезпечення права кожного на свободу праці, зайнятості, безпечні умови праці, соціальні гарантії в сфері трудових відносин. Ринкова економіка робить необхідним, з одного боку, скасування права кожного на одержання робочого місця (права на працю), а з іншого боку - формування системи страхування від безробіття

підготовки і перепідготовки кадрів у зв'язку зі змінами виробництва, забезпечення державою зайнятості працездатного населення. Та хоча, за твердженням фахівців, не існує універсального плану ліквідації безробіття, держава яка називає себе соціальною, повинна піклуватися про те, щоб реформи й інші перетворення в країні були б зорієнтовані на потреби людей, і по можливості пом'якшувати соціальні наслідки своєї політики шляхом розширення соціальних гарантій, підтримки найбільш уразливих у соціальному відношенні прошарків суспільства.

В реалізації соціальної функції велике місце належить проведенню державної політики в області освіти, культури, здоров'я громадян, у житловій сфері. Саме тут соціальна функція повинна здійснюватися у формі державної підтримки (фінансової, матеріальної, програмної і т.п.) освітніх, виховних, наукових установ, установ культури тощо.

В умовах ринкових відносин держава повинна збільшити зазначені сфери суспільного життя від ринкових механізмів, узявши їх на своє повне забезпечення. Охорона здоров'я, освіта, культура повинні стати загальнодоступними, оскільки в даному випадку мова йде про головні соціальні цінності: здоров'я й інтелектуальний потенціал суспільства [4].

Належне виконання державою соціальної функції багато в чому залежить від матеріальних можливостей суспільства, від гарантованості та узгодженості їх матеріальної та нормативної бази, дотримання вимог, цілей та принципів права. Тільки в гармонійному преднанні всіх цих вимог можлива побудова дійсно соціальної, правової держави.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Хропанюк В.Н. Теория государства и права. Учебное пособие для выпускных учебных заведений / Под ред. В.Г.Стрежозова - М., 1995.
2. Семигіна Т.В. Порівняльна соціальна політика: Навч. посібник - К.: МАУП, 2005.
3. Проблеми реалізації конституції України: теорія і практика / Відп. ред. В.Ф.Погорілко: Монографія - К. Інститут держави і права ім.В.М.Корецького НАН України: А.С.К., 2003.
4. Ситенко А.О. Соціальна держава - територія перемін - Одеса: Видавничий центр УДАЗ ім. О.С. Попова, 2000.